09/03/2026

9 Μαρτίου: Εορτάζουν οι Άγιοι Νεομάρτυρες Χρίστος (ιερέας) και Πανάγος

/ Βίοι Αγίων

Σήμερα, Δευτέρα, 9 Μαρτίου, η Εκκλησία τιμά τη μνήμη του μικρότερου αδελφού του Αγίου Γρηγορίου Θεολόγου, του πολυτάλαντου Αγίου Καισαρίου, των Αγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων και των Νεομαρτύρων της Ηλείας Χρίστου ιερέως από την Ανδραβίδα και Πανάγου δημογέροντος από τη Γαστούνη.

- Του ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ, Θεολόγου – Καθηγητού

Άγιοι Νεομάρτυρες Χρίστος (ιερέας) και Πανάγος

Η Εκκλησία μας έχει να επιδείξει νέφος Μαρτύρων στα μαύρα χρόνια της

τουρκοκρατίας, κατά την οποία χιλιάδες Νεομάρτυρες αντάλλαξαν τη ζωή τους με την πίστη τους στο Χριστό. Δύο από αυτούς υπήρξαν ο ιερέας Χρίστος και ο Πανάγος (Παναγιώτης) από την Ηλεία.

Είναι απαραίτητο να επισημάνουμε εισαγωγικά, πως η τουρκοκρατούμενη Πελοπόννησος καταλήφτηκε από του Ενετούς στα 1685 και η εξουσία τους κράτησε ως τα 1715. Αυτό το διάστημα υπήρξε καθοριστικής σημασίας για τον πληθυσμό της, καθ' ότι ανέπνευσε τον αέρα κάποιας σχετικής ελευθερίας. Την περίοδο αυτή επέστρεψαν στην Εκκλησία πολλοί εξισλαμισθέντες. Μεταξύ αυτών ήταν και οι γονείς των δύο Νεομαρτύρων Χρίστου και Πανάγου.

Ο Νεομάρτυρας Χρίστος καταγόταν από την Ανδραβίδα. Είχε χειροτονηθεί ιερέας στην Πάτρα από τον Επίσκοπο Βυτίνης Γαβριήλ και υπηρετούσε στην πατρίδα του την Ανδραβίδα. Ήταν ευσεβής και καλοκάγαθος άνθρωπος, καθώς και καλός και αφοσιωμένος οικογενειάρχης, πατέρας δύο ή και περισσότερων παιδιών.

Μετά την ανακατάληψη της Πελοποννήσου από του Τούρκους στα 1715 άρχισαν οι βίαιοι εξισλαμισμοί κατά των Χριστιανών. Κυρίως στρέφονταν κατά των ιερέων, αφ' ενός μεν να μένουν οι Χριστιανοί χωρίς ποιμένες και λειτουργούς και αφ' ετέρου ο εξισλαμισμός των ιερέων έδινε το παράδειγμα και το έναυσμα για τον εξισλαμισμό και των λαϊκών. Έτσι ένα χρόνο μετά, το 1716 συνελήφθη και ο ιερέας της Ανδραβίδας Χρίστος και οδηγήθηκε στην Γαστούνη, ενώπιον του τρομερού Μουράτ Αγά, ο οποίος του ζήτησε να αρνηθεί το Χριστό και την ιεροσύνη του και να ασπασθεί το Ισλάμ. Για να τον δελεάσει του έταξε προνόμια, χρήματα και δόξες. Ευνόητο ήταν για τον ευλαβή κληρικό να αρνηθεί την πρόταση του τούρκου αξιωματούχου και για τούτο τον έριξαν στη φυλακή, μαζί με άλλους ιερείς της περιοχής, οι οποίοι και αυτοί είχαν αρνηθεί τις προτάσεις του Μουράτ Αγά.

Ενώ βρισκόταν στη φυλακή, συνέβη το εξής περιστατικό, το οποίο τον έβαλε σε μεγάλο πειρασμό. Τον επισκέφτηκε η σύζυγός του πρεσβυτέρα, η οποία του ζήτησε να εξισλαμισθεί για να σωθεί ο ίδιος, αυτή και τα παιδιά τους! Είναι πιθανόν να πιέστηκε από τους Τούρκους, για να πείσει τον ιερέα άνδρα της να υποκύψει στους εκβιασμούς τους.

Ο ιερέας Χρίστος άρχισε να δελεάζεται από την πρόταση της συζύγου του. Δε σκέφτηκε τόσο τη δική του τη ζωή, αλλά της συζύγου του και των παιδιών του και ήταν έτοιμος να δηλώσει τον εξισλαμισμό του και να απελευθερωθεί. Φαίνεται πως αυτή του την απόφαση τη γνωστοποίησε και στους άλλους συγκρατουμένους του ιερείς, οι οποίοι όταν άκουσαν την απόφασή του άρχισαν να τον επιτιμούν και να προσπαθούν να τον μεταπείσουν, να μην αρνηθεί την πίστη του στο Χριστό. Του

τόνιζαν πως η απόφασή του αυτή είναι προδοσία προς τον αληθινό Θεό και την ιεροσύνη του.

Κάποια στιγμή συνήλθε και κατάλαβε το τρομερό λάθος του. Άρχισε να φωνάζει δυνατά ότι είναι Χριστιανός ιερέας και πως δεν θα αρνηθεί ποτέ την πίστη του. Τις φωνές του άκουσαν οι φύλακες, οι οποίοι τον οδήγησαν στον θηριώδη Μουράτ Αγά, ενώπιον του οποίου ομολόγησε με θάρρος και ηρωισμό την πίστη τους στο Χριστό και γνώρισε την απόφασή του ότι ήταν έτοιμος να πεθάνει γι' αυτή. Ο Μουράτ Αγάς έγινε θηρίο από το θυμό του και ανακοίνωσε την απόφασή του: θάνατος διά αποκεφαλισμού!

Τον άρπαξαν με τη βία και τον οδήγησαν στο μέρος της εκτέλεσης. Ήταν 9 Μαρτίου του 1716. Ο δήμιος προσπάθησε δύο φορές να του κόψει το κεφάλι, αλλά δεν το κατάφερε. Μάλιστα την τρίτη φορά έσπασε το σπαθί! Κατόπιν έβγαλε το μαχαίρι από τη ζώνη του και του έκοψε το λαιμό, όπως σφάζουν τα πρόβατα! Το σώμα του έμεινε άταφο για τρεις ημέρες και κατόπιν το παρέδωσαν για ταφή. Θάφτηκε εντός του ναού του Αγίου Νικολάου Γαστούνης, δίπλα στον τάφο του αγίου Πανάγου.

Ο άγιος Νεομάρτυρας Πανάγος καταγόταν από την Γαστούνη, ήταν έγγαμος και πατέρας ενός τουλάχιστον παιδιού. Το επώνυμό του ήταν Σισίνης και ανήκε στην ονομαστή οικογένεια των Σισιναίων. Ο ίδιος είχε το αξίωμα του σύντιχου της Γαστούνης. Όταν καταλήφτηκε η Γαστούνη από τους Τούρκους το 1715 ο τούρκος Πασάς Οσμάν τον ξετίμησε για τον έντιμο και καλοκάγαθο χαρακτήρα του. Όταν άρχισε η προγραφή των κατοίκων για βίαιο εξισλαμισμό από τον θηριώδη Μουράτ Αγά της Γαστούνης, ο Οσμάν τον ειδοποίησε να φύγει. Όμως εκείνος επειδή ήταν άρρωστος δεν έφυγε.

Ο Μουράτ Αγά είχε βάλει στο στόχαστρό του κυρίως όσους είχαν αρνηθεί το Ισλάμ και όσων οι πρόγονοί τους είχαν μεταστραφεί στο Χριστό. Η διαταγή ήταν εξισλαμισμός ή θάνατος. Οι γονείς του Πανάγου βρισκόταν σε αυτή την κατηγορία, είχαν μεταστραφεί και πάλι στην Ορθοδοξία. Για τούτο, μεταξύ των άλλων, συνελήφθη και αυτός και σύρθηκε στον φανατικό τούρκο αξιωματούχο, ο οποίος του ζήτησε να εξισλαμισθεί και να αμειφτεί με χρήματα και αξιώματα για την πράξη του αυτή. Ο Πανάγος αρνήθηκε κατηγορηματικά και ο Αγάς εξέδωσε τη διαταγή του: θάνατος δια αποκεφαλισμού! Αποκεφαλίστηκε στις 2 Μαρτίου 1716. Το σώμα του έμεινε τρεις ημέρες άταφο και το κεφάλι του το πέταξαν οι δήμιοι στα σκυλιά να το φάνε. Αλλά τα ζωντανά δεν το πείραξαν. Κατόπιν το έψησαν και το έδωσαν και πάλι στα σκυλιά, αλλά εκείνα ξανά δεν το πείραξαν! Το σώμα του Μάρτυρα το παρέλαβαν οι Χριστιανοί και το έθαψαν στο ναό του Αγίου Νικολάου Γαστούνης. Μαζί με τους Νεομάρτυρες άγιο Χρίστο και Πανάγο, μαρτύρησε και

ένας άλλος νέος, ονόματι Κανέλλος, άγνωστων άλλων στοιχείων, καθώς και άλλοι πενήντα ανώνυμοι Νεομάρτυρες

Η μνήμη των δύο Νεομαρτύρων, αγίου ιερέως Χρίστου και Πανάγου, του Νεομάρτυρα Κανέλλου, καθώς και των άλλων πενήντα ανωνύμων εορτάζεται στις 9 Μαρτίου.